

NORGES NATURVERNFORBUND

ÅRSBERETNING

1973

OSLO 1974

GRØNDAHL & SØN BOKTRYKKERI

Året 1973

1973 vil gå over i historien som det året da ordet *ressurs* kom på folke-
munne. Arabernes omdreiningar på oljeskruen var ikke mange. Men virknin-
gene var formidable, og rammet både velstående industrinasjoner og fattige
u-land med full styrke. Med ett var begrepet ressursknapphet blitt en realitet,
og ikke noe som bare eksisterer i dommedagsprofetenes dystre vokabular.
Med ett var det ikke lenger hånsord å høre mot dem som i senere år har
advart mot sløsing med jordens begrensede rikdommer. Arabernes politiske
trekk har åpnet folks øyne for det faktum at dagens ressursløsende samfunn
ikke har evig liv. Vi har fått en holdningsendring – i dag vet folk flest at oljen
er en naturtilgang som en gang vil ta slutt, og at en omdreining eller to på
oljekranen bare kan ha positive virkninger på lang sikt, ettersom den bidrar
til at oljelagere vil vare lenger. Og vi vet at det som gjelder oljen også gjelder
andre ressurser som vi i blind optimisme har gjort oss avhengige av.

På denne bakgrunn var den såkalte «oljekrisen» et varselskudd med posi-
tive virkninger. Den brøytet vei for natur- og miljøverntenkning i brede lag
av folket. Men oljeknappheten er også forsøkt utnyttet til krav om nye angrep
av norsk natur. «Oljekrisen» er tatt i bruk som våpen av vassdragsutbyggin-
gens forkjempere. Man vil utnytte knapphet på en ressurs som påskudd til
totalutslettelse av en annen ressurs, nemlig vannet som landskapselement og
økologisk faktor. Dette må naturvernet være på vakt mot. Svaret på en tru-
ende energiknapphet må først og fremst være å stoppe veksten i forbruket.

Den offentlige forvaltning av natur- og miljøvernsakene har i 1973 vært
preget av ustabile politiske forhold. I årets løp har tre statsråder sittet ved
roret i Miljøverndepartementet, og mange viktige spørsmål har vært preget
av usikkerhet. Og det er tatt avgjørelser som ikke har overbevist om at dette
departement alltid har ivaretatt natur- og miljøverninteresser på beste måte.
Men på den annen side har Miljøverndepartementet i dag en solid bemanning,
både faglig sett og når det gjelder holdning til problemene, noe som gir grunn
til optimisme når det gjelder dette departements fremtidige virksomhet.

Organisasjonsmessig har forbundet hatt stor fremgang i 1973. Medlems-
tallet økte med omkring 50 %, som følge av en vervekampanje. Men vi skal
være oppmerksom på at frafallet erfaringsmessig kan bli stort etter aktive
vervekampanjer. Medlemmer som melder seg «frivillig» sitter alltid bedre enn
dem som lar seg overbevise av en dyktig verver!

For første gang satset forbundet i 1973 på produksjon av materiell for salg
til medlemmer og andre interesserte. Resultatene var oppmuntrende og sporer
til utvidelse av denne virksomheten, som vi ser på både som medlemservice
og som inntektskilde.

En spesielt gledelig begivenhet for forbundet i 1973 var tildelingen av van
Tienhoven-prisen, som formannen, professor Ragnhild Sundby og general-
sekretær Magne Midttun mottok på forbundets vegne ved universitetet i Bonn
i juni.

Tildelingen av denne prisen, som utdeles av FVS-stiftelsen i Hamburg, innebærer i virkeligheten en internasjonal anerkjennelse av Norges Naturvernforbunds arbeid for naturvern i vid forstand og på økologisk grunnlag.

Representantskapsmøtet 1973

ble holdt på Sem i Asker 25. og 26. mai med O. M. Jørgensen som dirigent.

Protokollen fra møtet er gjengitt i sin helhet i «Norsk Natur» nr. 3/1973.

Fra kretsforeningene og ungdomsorganisasjonen møtte 42 representanter, fra andre organisasjoner og foreninger 9 representanter. Av spesielt inviterte møtte naturverninspektør Kristen Krogh. Revisjon, landsstyre og sekretariat møtte fulltallig.

Valgkomiteen var representert ved Aksel Foyen. Presse, radio og fjernsyn dekket møtet.

I sin åpningstale innledet formannen, Ragnhild Sundby, med et kort historisk tilbakeblikk på naturvernarbeidet i de 10 år som var gått siden reorganiseringen. Hun slo fast at NNV hadde vokst til en betydelig organisasjon i kamp for de bærende prinsipper i naturvernloven. Ettersom arbeidet for vern av våre vassdrag hadde vært høyt prioritert i disse årene, uttrykte hun skuffelse over resultatet som forelå 6. april da Stortinget sluttbehandlet verneplanen. Av viktige naturvernsaker omtalte hun høyesterettsaken om partsrettigheter ved tiltaksskjønn, og noen av de sakene som ble drøftet på FN's Miljøvernkonferanse i Stockholm i 1972. Hun understreket særlig betydningen av at NNV følger opp de rekommendasjoner som der var blitt vedtatt. Hun kom også inn på problemene med de syntetiske, kjemiske midler. Forbundets innflytelse som opinionsorgan ble særlig understreket. Hun etterlyste dessuten et sterkere engasjement i samfunnsdebatten fra biologenes side og trakk frem forskernes ansvar, og takket til slutt for alt uegennyttig arbeid som var utført i organisasjonen.

Etter at representantskapet hadde tatt opp Landskapsvernet i Østfold som egen kretsforening gikk man over til behandling av de «utadvendte» saker på dagsordenen.

Debatten om verneplan for vassdrag resulterte i vedtak om et program for behandling av vassdragssaker. Som egen sak ble prinsippene for vår ressursforvaltning drøftet. Med utgangspunkt i det foreslåtte jaktlovprinsipp (at alle pattedyr og fugler totalfredes og at jakt og fangst bare kan utøves som lov-hjemlede unntak fra denne hovedregel) vedtok representantskapet at NNV bør arbeide for at tilsvarende prinsipp gjøres gjeldende for all ressursutnyttelse.

Diskusjonen om sentrale spørsmål som nordsjøoljen og atomkraftverk/energibehov, klargjorde hvilke store problemer vårt samfunn vil stå overfor i de nærmeste år, og landsstyret ble anmodet om å nedsette utvalg til å utrede spørsmålene.

Naturvernlovens § 2 var ennå ikke satt ut i livet og det ble vedtatt å øve fornyet press på myndighetene i dette spørsmål.

Miljøverndepartementets initiativ overfor statlige, fylkes- og kommunale organer m.v. om bedre vern om dyrket/dyrkbar jord fikk NNV's enstemmige støtte.

Østlandske Naturvernforening ønsket representantskapets syn på konflikten skogbruk/friluftsliv/naturvern. Etter en bred debatt var det enighet om at NNV utarbeider retningslinjer for forbundets syn på skogbruket.

Et forslag fra landsstyret om alminnelige bestemmelser om natur- og nasjonalparker ble vedtatt. Det ble orientert om NNV's deltakelse i internasjonalt samarbeid.

Etter forslag fra Natur og Ungdom drøftet representantskapet befolknings-spørsmål og vedtok å rette en henvendelse til de politiske partier om før stortingsvalget å redegjøre for sitt syn på befolkningsproblemene. Det ble dessuten henstilt til NNV å oppnevne en komite til å utrede befolkningsproblemene generelt, og at landsstyret deretter vurderer NNV's engasjement i det internasjonale befolkningsår 1974.

Blant interne saker sto vedtektsendringer først på dagsordenen. NNV's formålsparagraf ble endret, og er nå i tråd med det vedtatte arbeidsprogram. Videre ble vedtektenes § 6 endret slik at antall landsstyremedlemmer økes til 9 personer. § 9 fikk en formulering som bør stimulere kretsforeningene til medlemsverving. Årsmelding og regnskap for 1972, budsjett for 1972 og budsjettutkast for 1973 ble godkjent. Gjeldende kontingentsatser ble ikke endret.

Resultatet av valgene fremgår av oversikten bakerst i årsmeldingen. Det ble overlatt til landsstyret å fastsette tid og sted for neste representantskapsmøte.

Landsstyre og styreutvalg

hadde i 1973 henholdsvis 6 og 5 møter. Landsstyret behandlet 144, styreutvalget 53 saker.

Forbundets faste komiteer er:

Finanskomite, Program- og vedtektskomite og Redaksjonskomite. (Se også oversikt bakerst i årsmeldingen.)

Finanskomiteen fungerer som rådgivende organ for landsstyret, men vil også ved direkte engasjement arbeide for å styrke NNV's økonomi til finansiering av aktuelle saker.

Program- og vedtektskomiteen skal i overensstemmelse med vedtak og synspunkter som fremkommer fra kretsforeningene, representantskapet eller landsstyret, fremme forslag til endringer av/tillegg til NNV's vedtekter, arbeidsprogram og retningslinjer for arbeidet. Komiteen skal dessuten kunne fremme forslag til endringer på eget initiativ.

Redaksjonskomiteen: Redaksjonskomiteen er rådgiver for redaktøren og skal bistå ham i arbeidet med forbundets utadrettede opplysnings- og informasjonsvirksomhet, herunder bl. a. tidsskrift og andre trykksaker, pressetjeneste

og annen kontakt med massemedia, utstillinger, produksjon og undervisningsmidler og annet arbeid i skole- og undervisningssektoren. Komiteen sammenkalles når redaktøren eller minst 2 av komiteens medlemmer ønsker det.

Revisor

Forbundets regnskaper revideres av statsautorisert revisor Henning Ziesler, Oslo.

Økonomien

Forbundets økonomiske stilling i løpet av 1973 er blitt noe bedret og fremgår av vinnings- og tapskonto, samt status pr. 31.12.73.

I forhold til 1972 er inntektene øket med kr. 313 864,04 til totalt kr. 982 589,73, mens utgiftene er øket med kr. 127 031,26 til totalt kr. 936 894,01.

Underbalansen reduseres således med kr. 45 695,72 til totalt kr. 239 208,61.

Beholdninger av publikasjoner og andre salgsvarer er ikke aktivisert.

Kursverdien ved årsskiftet på verdipapirer som hører inn under fondene ligger ca. 6 500 kroner høyere enn den bokførte verdi.

Det har i årets løp ikke vært nødvendig å trekke på kassekreditten i Christiania Bank og Kreditkasse som utgjør kr. 50 000,-.

Bidrag

Statsbidraget for 1973 var på kr. 250 000,-.

Direktoratet for jakt, viltstell og ferskvannsfiske bidro med kr. 10 000,- til utgivelsen av «Norsk Natur».

Norges Statsbaners bidrag var på kr. 2 000,-.

Av kommunale bidrag nevnes Oslo med kr. 25 000,-, Stavanger med kr. 2 500,- og Bergen med kr. 2 000,-.

Forøvrig har en del kommuner gitt bidrag varierende fra kr. 100,- til kr. 300,-, mens en rekke har valgt å støtte kretsforeningene direkte.

Bidraget fra konsul Viriks legat ble i 1973 igjen forhøyet med kr. 15 000,- til kr. 80 000,-.

Van Tienhoven-prisen ble i 1973 tildelt NNV med D.M. 10 000,-.

NNV har dessuten mottatt bidrag på kr. 10 000,- fra Den norske Creditbank og kr. 5 000,- fra Den norske Bryggeriforening.

Av bundne midler ble det overført i alt kr. 193 649,75 fra 1972 og i 1973 er det ytterligere kommet til kr. 41 173,55.

Det er i 1973 disponert tilsammen kr. 105 132,98 slik at kr. 129 690,32 overføres til 1974.

Organisasjonsarbeidet

Kretsforeningene – medlemstallet.

Forbundet hadde i 1973 18 tilsluttede kretsforeninger. Oppstillingen viser de enkelte foreningenes og forbundets samlede medlemstall:

Kretsforeninger pers. medl.	Medl.tall 31.12.72	Medl.tall 31.12.73	Netto tilvekst (avgang) 1973
Landskapsvernet i Østfold		1 130	1 130
Østlandske	6 524	7 910	1 386
Hedmark	645	942	297
Oppland	595	1 204	609
Buskerud	879	1 159	280
Vestfold	738	1 689	951
Telemark	602	1 171	569
Aust-Agder	297	317	20
Vest-Agder	376	972	596
Rogaland	617	1 217	600
Haugaland	442	470	28
Vestlandske	2 092	2 287	195
Møre og Romsdal	785	1 777	992
Sør-Trøndelag	2 771	2 916	145
Nord-Trøndelag	890	1 296	406
Nordland	643	1 235	592
Troms	693	1 040	347
Finnmark (inkl. Sør.-Var.)	209	391	182
Direkte tilsluttet NNV	121	117	÷4
Årlig betalende hovedmedl.	19 919	29 240	9 321
Livsvarige medlemmer	375	410	35
Familiemedlemmer	320	397	77
Natur og Ungdom	721	1 250	529
Total	21 335	31 297	9 962

Medlemsverving

I tiden 24. mars–8. april ble det gjennomført en landsomfattende vervekampanje hvor samtlige av kretsforeningene deltok og hvor Natur og Ungdom bidro sterkt i det praktiske forarbeidet.

Kampanjen var lagt opp som en direkteaksjon med 3 200 personlige ververe over hele landet. Hver verver hadde en eller flere enheter med ferdig materiell som ble overlevert ved tegning av medlemskap.

Kampanjen ga ca. 12 000 nye medlemmer, et tilslag på ca. 40 % av utsendt materiell.

Representasjon i internasjonale organer

International Union for Conservation of Nature and Natural Resources (I.U.C.N.).

Forbundet har i flere år representert Norge i I.U.C.N. I 1973 ble også Staten v/Miljøverndepartementet medlem. Spørsmålet om fortsatt medlemskap for forbundet har vært vurdert, og den økonomiske, så vel som den representasjonsmessige siden ved medlemskapet har vært drøftet med departementet uten at det har lyktes å avklare spørsmålet.

Den europeiske føderasjon for natur- og nasjonalparker.

Forbundet har tiltrådt den nystiftede europeiske føderasjon for natur- og nasjonalparker. Føderasjonen har i dag tilslutning fra naturvernorganisasjoner i 14 europeiske land hvorav 4 fra Øst-Europa. Fortsatt medlemskap vil bli vurdert når spørsmålet om medlemskontingent er avklart.

Nordiska Oljeskyddsunionen.

Forbundet er representert ved kontorsjef Roar Sæther.

Prosjekt Ulv.

Det er i dag realistisk å regne med at den nordiske ulven i løpet av få år vil bli totalt utryddet – i vill tilstand. For å vurdere hva som kan gjøres i en slik situasjon dannet naturvernorganisasjonene og World Wildlife Fund-avdelingene i Finland, Sverige og Norge i mars 1973 en egen ulvegruppe. Gruppens arbeid kan sies å ha følgende siktemål:

- Bidra, i den utstrekning det er mulig, til at ulven overlever i vill tilstand i Norden.
- Sikre den nordiske ulven i form av en bestand i fangenskap.
- Bidra til større almen forståelse for ulven som art, og dens økologiske rolle i naturen.

Forbundets viseformann, Magnar Norderhaug, representerer NNV i «Prosjekt Ulv». (Se forøvrig omtale i Norsk Natur nr. 3/73.)

Kontakt med kretsforeningene

Organisasjonssekretær Per Valset fortsatte sin rundreise og besøkte i tiden 12.-23. juni kretsforeningene i Nordland, Troms og Finnmark. Først og fremst ble organisasjonsmessige forhold tatt opp, men også konkrete naturvernsaker ble drøftet. En del lokale grupper i fylkene ble også besøkt.

Ny kretsforening

Landskapsvernet i Østfold, stiftet 23. mai 1963 ble opptatt som fylkeskretsforening for Østfold fra 25. mai (representantskapsmøtet). (Se årsmelding 1972.)

Natur og Ungdom

Natur og Ungdom (NU) har i 1973 hatt en sterk vekst i antall foreninger og i noen grad i medlemstall. Pr. 20/12 hadde NU 44 lokalforeninger (17 på samme tid i fjor). Medlemstallet var 1 231.

NU's arbeidsutvalg holdt ukentlige møter i vårsemestret og hver 14. dag i høst. Dette har sammenheng med situasjonen i sekretariatet. Formannen er nå medlem av NNV's landsstyre. I vårsemestret hadde NU fast sekretær, Knut Are Tvedt. Senere var sekretariatet bemannet på dugnad.

NU sluttet seg i 1973 til International Youth Federation for Environmental studies and Conservation (IYF). Nordic Region of IYF har hatt to konferanser. NU arrangerte den ene. Østersjøen, skogbruk og feltbiologisk samarbeid var hovedtema for den første (Finland), mens den andre konsentrerte seg om Befolkningsåret 1974, organisasjonenes økopolitiske linje og vern om truede arter. Hovedtemaene gir et bilde av de deltagende organisasjoners arbeidsfelt for tiden.

Foruten oppfølging av aksjonene «Sløsing med naturressursene» og «Aksjon Tomgang» har NU lokalt og sentralt arbeidet med Verneplan for vassdrag. Avfallshåndteringen har vært under registrering landet over.

Medlemsbladet «Skog og Mark» og det interne organisasjonsskriftet «Nytt fra NU» har begge kommet ut med 4 nummer. Videre ble utgitt informasjonsplakat, PR-folder, T-skjorte med NU-merket, og bakgrunnsmateriale om avfallshandtering.

Medlemmer av Arbeidsutvalget: Tore Killingland, Widar Myhrer, Vegard Sjørum, Knut Are Tvedt, Kjartan Winge og Øivind Møll.

Normalvedtekter for kretsforeningene

På bakgrunn av de siste års endringer av forbundets vedtekter, fant landsstyret i møte 30. november det nødvendig å justere normalvedtektene for kretsforeningene med tanke på en harmonisering i forhold til forbundets vedtekter.

World Wildlife Fund (WWF) i Norge

I brev av 6. september ble forbundet invitert til å ta sete i WWF's representantskap. Som representant ble oppnevnt Hans J. Engan.

Forbrukerrådet — landsmøte

I skriv av 29. mars fra Forbruker- og administrasjonsdepartementet ble forbundet bedt om å oppnevne en representant til Forbrukerrådets landsmøte. Til å representere forbundet ble valgt Oddlaug Brunvoll.

Kampanjen «Hold skjærgården ren»

I brev av 24. august ble forbundet invitert til å oppnevne en representant til Rådet for kampanjen. Som forbundets representant ble valgt Tore Killingland.

Forskrifter for kommunale naturvernutvalg

Med utgangspunkt i et forslag til forskrifter for kommunalt naturvern-utvalg for Målselv kommune, ble det utarbeidet generelle forskrifter tilgjengelige for andre kommuner.

Naturvernsaker

1. VERN AV SPESIELLE NATUROMRÅDER OG NATURFOREKOMSTER.

Verneområder i Danmark, Finland, Sverige og Norge.

I rapport til Nordisk Råds 21. sesjon (1973) anbefalte Ministerrådet at de nordiske land burde intensivere samarbeidet innen natur- og miljøvern, og at arbeidet med å utvelge og verne ulike nordiske naturtyper ble prioritert.

På oppfordring fra naturvernmyndighetene utarbeidet derfor en arbeidsgruppe med deltakere fra Danmark, Finland, Norge og Sverige en oversikt over områder med høy verneverdi i nordisk sammenheng. Arbeidet er en oppfølging av rekommendasjonene fra FN og Europarådet om praktisk naturvernsamarbeid. Gruppens rapport vil bli behandlet i Nordisk Råds vårsesjon 1974.

I Norge hadde gruppen valgt ut følgende områder: Svalbard, Øst-Varanger, Indre Finnmarksvidda og Øvre Reisa, Gjerdalen/Hellebobtn, Saltfjellet/Svartisen, myrområder på Smøla og Hitra, Jotunheimen, Hardangervidda, Atnadalen, Vassfaret og Jærkysten.

Naturvernforbundet sier i sin uttalelse om saken at arbeidsgruppen har gjort et godt arbeid og funnet frem til et representativt utvalg av verneområder. NNV mener imidlertid det er sterkt behov for å fortsette arbeidet særlig med tanke på å få vernet noen kyststrekninger. Det bør dessuten foretas omfattende inventeringer – idet man har inntrykk av at det fremlagte arbeidet er basert på eksisterende kunnskaper.

Videre mener forbundet at det er viktig å få opprettet nasjonalparker og reservater over landegrensene. I denne forbindelse burde gruppen sett Rogenområdet i sammenheng med Femundmarka nasjonalpark, og at man burde lagt vinn på å få etablert en svensk-norsk nasjonalpark i traktene Dividalen-Råstojaurre-Torneträsk. Som supplement til den svenske skjærgårdsparken foreslår NNV at noen av Hvalerøyene (bl. a. Akerøya) medtas. Endelig gir NNV uttrykk for at arbeidsgruppen i større grad burde foreslått opprettelse av landskapsvernområder/bufferzoner.

Interessekonflikter på Svalbard (Jfr. årsmeldingene for -71 og -72).

Ved Kgl. res. av 1. juni 1973 ble det vedtatt å opprette 3 nasjonalparker, 2 større naturreservater og 15 fuglereservater på Svalbard.

Forbundets landsstyre har vurdert hvorvidt NNV burde anke avgjørelsen i utmålsforretningen til Norske Fina A/S (høsten -72 fikk selskapet tildelt 57 utmål på Barentsøya og 41 på Edgeøya). Landsstyret fant med bakgrunn i Svalbardtraktatens art. 2.2 ikke rettslig grunnlag for å reise søksmål/anke saken. Styret vedtok derimot å bringe spørsmålet om Norges forvaltning av Svalbard (avveiningen vern/næringsinteresser) inn for IUCN's juridiske kommisjon.

Fra og med sommeren -73 ble isbjørnen på Svalbard totalfredet – foreløpig for 5 år.

Isbjørngruppen i IUCN utarbeidet i 1973 et utkast til en internasjonal interimsavtale for vern av isbjørnen i internasjonalt farvann. Avtalen, som ble undertegnet på en konferanse i Oslo i november, gir isbjørnen totalt vern i Arktis – med unntak av jakt som drives av «local people». Avtalen er undertegnet av de fem sirkumpolare nasjonene Danmark, Canada, USA, Sovjet og Norge.

Vern av kyst- og sjøområder (jfr. årsmeldingen -72).

NNV's «kystbiotoputvalg» har innledet samarbeid med universiteter, museer, organisasjoner og enkeltpersoner som har tilknytning til forskning og miljøvern i kystområdene med tanke på å få utarbeidet en landsomfattende oversikt over verneverdige kystbiotoper. Utvalget tar i første omgang sikte på å arbeide i Hordaland og Sogn og Fjordane fylker. Som prøveområde er valgt Utvær i Sulá kommune.

Oversikten er ment å skulle omfatte et representativt utvalg av kystområder og biotoper som dekker havbunn, strender og tilliggende landområder

der hvor dette er naturlig. I mange tilfeller vil det antakelig være nødvendig å sikre områdene ved en buffersone.

Miljøverndepartementet oppnevnte i 1973 en konsulentgruppe som skal utarbeide en landsplan for verneverdige naturtyper/forekomster. I konsulentgruppen er marine vitenskaper ikke representert. NNV's utvalg fyller derfor et manglende ledd. Det er innledet samarbeid mellom Miljøverndepartementets konsulentgruppe og NNV's utvalg.

I april søkte forbundet Statens Naturvernråd om bevilgninger fra Viriks legat til forberedende arbeider for vern av marine biotoper. Rådet bevilget kr. 10 000,- ledsaget av følgende betraktning:

«Rådet betrakter prosjektet som interessant, ikke minst fordi det henleder oppmerksomheten på et nytt felt i norsk sammenheng. En ser frem til rapport om resultatene av arbeidet, og vil senere ta opp til vurdering hvorvidt Miljøverndepartementet bør anbefales å følge det opp videre.»

I august bebuder utvalget overfor NNV et verneforslag for Lindåspollene i Hordaland.

Gressåmoen nasjonalpark – oppsynshytte.

Etter vedtak på representantskapsmøtet sendte NNV i mai en henvendelse til Miljøverndepartementet og ba om en revisjon av «Alminnelige bestemmelser for nasjonalparker» fra 1967.

På flere punkter åpner disse bestemmelsene adgang til inngrep i strid med nasjonalparktanken, hevder forbundet.

I mai fikk forbundet kjennskap til planer om bygging av oppsynshytte i Gressåmoen nasjonalpark. NNV henvendte seg til Miljøverndepartementet og reiste spørsmål om nødvendigheten av ny hytte – og om ikke Gressåmogården eller Gressåmosetra kunne benyttes istedet. Departementet ble bedt om en redegjørelse. Se forøvrig omtale av saken i Norsk Natur nr. 4/73.

Dovre fjell Nasjonalpark. Kongsvoll og Drivdalen landskapsvernområder.

Naturvernforbundet avga i juli en uttalelse til Miljøverndepartementet om departementets forslag om opprettelse av Dovrefjell nasjonalpark med Kongsvoll og Drivdalen landskapsvernområder.

Forslaget omfatter et betydelig større område enn det opprinnelige forslaget fra 1964 (280 m² mot ca. 200).

Til de foreslåtte vernebestemmelsene for nasjonalparker bemerket NNV bl. a. at ny oppmerking av stier og nyanlegg av klopper og bruer ikke må forekomme. I landskapsvernområdene bør nye turisthytter, jaktbuer, fiskebuer og naust ikke tillates oppført. Teltslagning bør forbys, dessuten bør all skogsdrift i landskapsvernområdene skje etter regler fastsatt av naturvernmyndighetene. Jakt i landskapsvernområder generelt må foregå etter egne bestemmelser som setter naturvernmyndighetene i stand til å innføre endringer med øyeblikkelig virkning.

Ånderdalen nasjonalpark – forslag om utvidelse.

Hans Kr. Eriksen (varamann til NNV's landsstyre) har overfor Miljøverndepartementet foreslått utvidelse av Ånderdalen nasjonalpark. Forslaget innebærer en bedre dekning av formålet med Ånderdalen nasjonalpark – å verne den opprinnelige furuskogen.

NNV har sluttet seg til utvidelsesforslaget.

Komagdalen, Varangerhalvøya – forslag om nasjonalpark.

I en henvendelse til Miljøverndepartementet i mars gikk NNV inn for at et større område omkring Komagdalen på Varangerhalvøya legges ut til nasjonalpark. Forbundet støttet dermed et forslag fra Hans Kr. Eriksen om å frede et område på omkring 260 000 mål.

Området har stor natur- og kulturhistorisk interesse, og er dessuten meget betydningsfullt for friluftsliv og sportsfiske. Varangerhalvøya representerer en naturtype som man ikke finner i noen av de nasjonalparkene som hittil er opprettet.

Ormtjernkampen nasjonalpark – forslag om landskapsvernområde rundt parken.

Arbeidsutvalget for viltneemndene i Oppland har foreslått opprettelse av landskapsvernområde rundt Ormtjernkampen nasjonalpark. Forslaget er begrunnet spesielt ut fra et viltstellsynspunkt, men også mer generelle hensyn er trukket inn i vurderingen.

NNV ga et brev til Miljøverndepartementet i mai sin støtte til tanken om at det her opprettes et landskapsvernområde. Forbundet vil gjennom Oppland Naturvern bistå naturvernkonsulenten i Oppland i arbeidet med utarbeidelse av et fullstendig verneforslag.

Vassfaret (jfr. referat fra representantskapsmøtet -72).

NNV's representantskap henvendte seg i mai 1972 til Regjeringen med anmodning om snarest å ta et initiativ for å få en fortløpende i den fastlåste Vassfarsaken.

I mai 1973 henvendte Østlandske Naturvernforening seg til Miljøverndepartementet og understreket ytterligere at det hastet med å få iverksatt tilstrekkelige vernetiltak og fremmet forslag til slike tiltak.

Landsstyret henvendte seg i mai til statsråd Gitmark og ba henne ta et personlig initiativ for å få brakt Vassfarsaken ut av dødevannet.

I slutten av juni arrangerte Miljøverndepartementet et møte med representanter for NNV, Østlandske Naturvernforening, Universitetet, Norges Landbrukshøgskole/IBP og Vassfarets Venner. På møtet fremkom sterke ønsker om at departementet benyttet seg av Naturvernlovens § 18.3 til midlertidig å verne Vassfarområdet. Departementets representanter understreket

imidlertid at så lenge Vassfarutvalget arbeidet med saken, kunne spørsmålet om bruk av § 18.3 ikke tas opp. Statsråden mente at grunneierne ikke var imot vern, men at de ville ha vederlag for de restriksjoner vernet gjør nødvendig. Hun trodde på en minnelig ordning.

Miljøverndepartementet utarbeidet så «et foreløpig utkast til vernebestemmelser for Vassfaret-Vidalen med tilliggende fjellområder». Dette ble den 25. september forelagt forbundet til uttalelse.

Det foreslåtte verneområdet er på ca. 300 km² og omfatter et naturreservat og et avgrenset belte kalt «de øvre skoglier». Disse to områdene er foreslått gitt strengere vernebestemmelser enn det øvrige område, bl. a. med forbud mot skogsbilvegbygging. I de øvre skogliene skal all hogst være forbudt. I reservatet foreslås plukkhogst/bledningshogst, d.v.s. ingen flater.

I NNV's uttalelse til departementets forslag ga man i hovedtrekkene uttrykk for mindre justeringer av grensene og vernebestemmelsene.

Det ble presisert at det snarest må iverksettes effektive vernetiltak. Forbundet krever dessuten at Vassfarutvalget øyeblikkelig oppløses og at departementet benytter seg av sin adgang etter Naturvernlovens § 18.3 til midlertidig å sikre de verdier man gjennom det fremlagte forslag søker å verne permanent.

Landsplanen for myrreservater.

Landsstyret vedtok i november en henvendelse til Miljøverndepartementet om i medhold av Naturvernlovens § 18.3 midlertidig å sikre de foreslåtte objektene i landsplanen for myrreservater.

Landsplanen inneholder 96 objekter hvorav 4 er varig vernet og 4 vernet midlertidig. For mange myrers vedkommende haster det med sikringstiltak – p.g.a. planer om oppdyrking, torvtøkt m.v. – særlig er myrer i privat eie og som har stor økonomisk verdi, i faresonen.

Øra-området ved Fredrikstad.

I august henvendte Østlandske Naturvernforening seg til forbundet med anmodning om å overta saken. Begrunnelsen var at saken er av landsomfattende interesse. Landsstyret vedtok i august å overta saken. Spørsmålet om en egen aksjon ble utsatt – i påvente av pågående undersøkelser og forhandlinger mellom Miljøverndepartementet og Fredrikstad kommune.

Øra-utvalget ble oppnevnt av Miljøverndepartementet 30. januar 1973 for bl. a. å klarlegge verneinteressene i Øra-området, utrede mulighetene for å gjenopprette ferskvannstilførselen til Gansrødbukta og komme med forslag til løsninger på konflikten mellom naturvern- og utbyggingsinteressene. Utvalget består av representanter for Miljøverndepartementet, Industridepartementet, fylkesmannen i Østfold og Fredrikstad kommune.

Utvalget har bistand av Zoologisk Museum, Norsk Institutt for vannforskning og Norges Vassdrags- og Havnelaboratorium.

Nordre Øyeren naturreservat.

Med hjemmel i naturvernlovens § 18.3 ble den 10. oktober fuglelivet i Nordre Øyeren midlertidig vernet.

Naturvernkonsulenten for Oslo og Akershus fremla overfor Miljøverndepartementet forslag om et større naturreservat i området. Den midlertidige fredningen gjelder inntil departementet har tatt stilling til dette forslaget.

Hovedinnholdet i forbundets uttalelse i denne saken var følgende. Opprettelse av et reservat i Nordre Øyeren bør ha høyeste prioritet – med tanke på varig vern av dette gruntvannsområdet. Når NNV betrakter Nordre Øyeren som spesielt verneverdig, er det bl. a. fordi dette delta- og våtmarksområdet er en hovedrasteplass for ande- og vadefugler. NNV pekte dessuten på den enestående rikdommen av fiskearter i gruntvannsområdet, den interessante flora og områdets forskningsmessige betydning innen geografi, geologi, limnologi og biologi. Området har også betydelig rekreasjonsmessig verdi.

Inntil reservat er etablert, bør naturvernlovens § 18.3 for midlertidig vern brukes.

NNV har tatt sterk avstand fra planene om å holde Svellet utenfor reservatet, og har dessuten bedt om å få vurdert etablering av et landskapsvernområde omkring nedre del av Leirelva.

Østamyrene i Rendalen, Hedmark og Stavsholtmyrene, Bø i Telemark.

Det internasjonale biologiske program (IBP) omfatter bl. a. inventering av verdens myrområder (Prosjekt Telma). Arbeidet med landsplan for myrområder i Norge inngår i dette prosjekt. Blant myrer som er plassert i kategorien «særlig verneverdig internasjonalt» er Østamyrene i Rendalen, i gruppe «særlig verneverdig nasjonalt» er bl. a. Stavsholtmyrene i Bø, Telemark. I september ga Miljøverndepartementet overfor Landbruksdepartementet uttrykk for at man ikke ville motsette seg planlagt tørrlegging og oppdyrking av disse myrene.

På grunnlag av myrenes veldokumenterte verneverdi, mente NNV at disse sakene ikke burde vært avgjort på departementsplan, men at Miljøverndepartementet burde fremme dem for Regjeringen med en klar innstilling om vern.

Miljøverndepartementet hadde ikke sendt ut verneforslagene til uttalelse på vanlig måte, heller ikke var Naturvernrådet, IBP og sjefsøkologen i Miljøverndepartementet blitt forespurt.

I en henvendelse til Regjeringen i oktober tok NNV avstand fra den rent politiske avgjørelse og mangel på forsvarlig saksbehandling fra Miljøverndepartementets side.

Ellers ble Regjeringen anmodet om å oppheve de vedtatte beslutninger, å sørge for at behandlingen av fredningsforslagene for de to myrene blir gjenopptatt og gjennomført i tråd med vanlig praksis, og at fredningsforslagene fremmes for Regjeringen etter at en forsvarlig saksbehandling har funnet sted.

I svar til NNV 4. desember fra Miljøverndepartementet blir det vist til at

departementet har tilbakekalt sine tidligere brev av 7. september og at «en tar sikte på å fremlegge begge forslagene til myrreservat for Naturvernrådet i møte i januar 1974 som ledd i den videre saksbehandling.»

2. VANNKRAFTUTBYGGING/ANNEN ENERGIUTNYTTELSE

NNV's energiutvalg.

NNV's representantskap henstilte til landsstyret å nedsette et utvalg til å utrede mulighetene for reduksjon i energiforbruket og problemene i forbindelse med atomkraftverk. Videre ble foreslått et «oljeutvalg» til bl. a. å klarlegge følgende problemer: Forurensningsfaren og den biologiske produksjon i havet, tempoet i oljeutvinningen, bruken av gass/olje, ilandføring/petrokjemisk industri/forurensninger, virkningene lokalt og nasjonalt på samfunnsstrukturen.

Landsstyret fant det hensiktsmessig å slå de foreslåtte utvalg sammen til ett «energiutvalg», og oppnevnte Hugo Parr (formann), Jon Riekeles, Paul Hofseth og Karl Bryne som medlemmer av utvalget.

I midten av september forelå en grovdisponering til utvalgets innstilling:

I «Helhet».

- A. Energi og velferd (livskvalitet, balanse i naturen, brutto nasjonalprodukt, industriproduksjon, ressursforbruk, befolkning, myten om vekst som absolutt glede).
- B. Fakta om energi (forbruk (Norge/verden), fordeling, transport, ressurser (Norge/verden)).
- C. Energiforbruk i fremtiden (prognoser, grunner for avtrapping av vekten, tidshorison for vekstavtrapping).
- D. Reduksjon av e-forbruket (muligheter for å spare energi, virkemidler for å oppnå dette).

II Olje og gass.

- A. Fossilt brennstoff (anvendelse, forbruk, fordeling, prognoser).
- B. Miljølemper (oljesøl, forbrenningsgasser, varme).
- C. Ressurser i Nordsjøen (Norges ansvar, grunner for langsom utnyttelse, råderett).

III Atomkraft.

- A. Miljøfarer. (Sikkerhet, rutineutslipp, avfall, plutonium, termisk forurensning, ressursaspektet).
- B. Vurdering av atomkraft (teknisk, sosialt, politisk).

IV Prioritering av elkraft-former.

(Sammenlikninger vann/olje/gass/atomkraft – døgnbelastning, årsbelastning, samkjøring).

V Alternative energikilder.

VI Konklusjon (Avtrapping av vekst, prioritering ved det minste ondes prinsipp).

«Oljekrisen» og Nordsjøoljen.

I forbindelse med «oljekrisen» på høstparten rettet landsstyret en henvendelse til Regjeringen hvor det bl. a. het:

«Benevnelsen *oljekrise* er egnet til å avlede oppmerksomheten fra det egentlige årsaksforhold i saken, nemlig vår egen unødvendige sløsing med og til dels feildisponering av en begrenset naturressurs.

Det bekymrer oss dessuten at den såkalte oljekrisen synes å bli nyttet som brekkstang i annen energisammenheng. Det gjelder både vassdragsutbyggingen, tempoet i oljeletingen i Nordsjøen og spørsmålet om kjernekraftverk i Norge».

Brevet konkluderte slik:

«Vi venter nå at den norske regjering innser at veksten ikke kan fortsette over alle grenser og at den med utgangspunkt i den aktuelle situasjon går foran i arbeidet for å skape en ny holdning i vårt samfunn. Det må nå settes i verk effektive tiltak mot energisløsing og feildisponeringer og utarbeides planer for stabilisering av det norske energiforbruket.

Dette må ikke minst sees på bakgrunn av at Norge er blant de land som har det høyeste energiforbruk pr. innbygger».

Nordsjøoljen var tema på Representantskapsmøtet i mai, (refrat i Norsk Natur nr. 3). Representantskapet sendt denne uttalelsen til Regjeringen.:

«Oljen på vår kontinentalsokkel er en norsk ressurs, som må utnyttes slik at den også kommer kommende generasjoner til gode. Norge må ha full styring og kontroll med utnytting av oljeressursene. Det er viktig å kartlegge ressursenes størrelse og legge opp en langsiktig plan for utnyttelsen, med sterk vekt på natur- og miljøvern hensyn og distriktpolitiske virkninger.

De totale samfunnsinteresser sett på lengre sikt og i et økologisk perspektiv må nå prioriteres framfor kortsiktige økonomiske interesser».

Introduksjon av kjernekraftverk i Norge.

Norges Vassdrags- og elektrisitetsvesen ga i 1973 ut to brosjyrer om kjernekraftverk – «NVE informerer om kjernekraftverk» og «Lokalisering av kjerne-

kraftverk i Oslofjordområdet». I en uttalelse ga NNV uttrykk for at Vassdragsvesenets brosjyrer snarere var reklame enn informasjon. En rekke betenkelige sider ved kjernekraftproduksjon var mangelfullt belyst. Særlig gjaldt dette globale og langsiktige aspekter, som ulykkesrisiko, avfallsproblemer og farene ved spredning av råmateriale for fremstilling av atombomber.

Forbundet hevdet prinsipielt at Vassdragsvesenets behandling av denne saken var uheldig, i det man innhentet uttalelser om lokalisering før Stortinget hadde tatt standpunkt til om det overhodet skal bygges atomkraftverk. Først når Stortingets prinsippvedtak foreligger, kan det bli tale om å behandle konsesjonssøknad. Naturvernforbundet ville derfor ikke ta standpunkt til lokalisering av kjernekraftverk foreløpig.

Derimot pekte forbundet på en del prinsipielle betenkeligheter som måtte veie tungt. Etter forbundets oppfatning tok Vassdragsvesenet for lett på ulykkesrisikoen. I senere år er det oppstått betydelig tvil om lett vannsreaktorens sikkerhet.

Det ble understreket at avfallsstoffene ikke lar seg tilintetgjøre. I meget lang tid må avfallet overvåkes nøye, med problemer som hittil ikke er løst i noe land. Sikker lagring forutsetter i virkeligheten at man kan garantere stabile sosiale og politiske forhold i de nærmeste årtusener.

Naturvernforbundet pekte også på faren for at uansvarlige grupper eller stater kan skaffe seg råstoff til atombomber når tonnevis av plutonium årlig lagres, transporteres og bearbeides i forbindelse med kjernekraftproduksjon.

Protest mot kjernefysiske prøvesprengninger.

I brev til Regjeringen i april, protesterte NNV mot den planlagte franske prøvesprengning i Stillehavet.

Det ble kort pekt på hvilke farer prøvesprengningene innebærer og det ble konkludert med en henstilling om «snarest å reagere med en klar og utvetydig protest overfor den franske regjering mot de planlagte prøvesprengninger. Tildelingen av Nobels fredspris til professor Linus Pauling og vår stillingtagen til resolusjonen mot atombombep prøver på Stockholms-konferansen er klare uttrykk for Norges syn på de farer det radioaktive nedfallet representerer for menneskene og for hele livsmiljøet på kloden. En rask og bestemt reaksjon overfor den franske regjeringens planer om nye prøvesprengninger må være en selvfølgelig konsekvens av den holdningen Norge hittil har vist i dette alvorlige spørsmålet.

Verneplanen for vassdrag (jfr. årsmeldingen -72).

Tross gjentatte forsøk lyktes det ikke i 1973 å få arrangert det energimøte mellom industrifolk og toppolitikere som er nevnt i årsmelding 1972.

Derimot ble formannen, generalsekretæren og Cornelius Schilbred (VNV) innbudt til et møte med industriministeren og toppledelsen i Industridepartementet, samt politiske sekretær Udjus og byråsjef Hauge, begge fra Miljøvern-

departementet. Forbundet la her bl. a. frem sitt syn på verneplan for vassdrag, bruk av nordsjøgassen og Statens energimelding fra 1969. (Se årsmeldingen for -72).

Særlig vakte Schilbreds økonomiske beregninger statsrådets interesse og han lovet at de skulle bli gjort til gjenstand for grundige drøftelser før endelig standpunkt til ilandføringsspørsmålet ble truffet.

Forbundets representanter fikk en sterk følelse av at dette møtet var en medvirkende årsak til Industridepartementets senere igangsettelse av en utredning om mulighetene for å nytte en del av Nordsjøgassen og -oljen til kraftproduksjon i Norge, likeledes Industridepartementets henvendelse til Regjeringen med anmodning om at det ble utarbeidet en langsiktig studie av alle virkninger som petroleums- og gassfunnene kan tenkes å få for samfunnsutviklingen.

I januar henvendte forbundet seg til Stortingets industrikomite med en inntrengende henstilling om å bidra til at verneplanen for vassdrag ikke svekkes ved ytterligere kompromissløsninger. Henstillingen gjaldt *hele* verneplanen, men betydningen av at enkelte nøkkelområder som Hardangervidda og Jotunheimen i det minste fikk den vernestatus som Sperstadutvalgets flertall hadde gått inn for, ble særlig understreket.

Den 14. mars ble det sendt en ny henstilling til industrikomiteen med anmodning om at komiteens innstilling i det minste måtte være på høyde med Sperstadutvalgets rapport. Det ble her vist til ferskt materiale som talte for at verneplanen burde bli betydelig styrket, bl. a. Jon Teiglands meningsmålinger om Hardangervidda, indikasjonene på store jordgassmengder på kontinental-sokkelen og vilreinsundersøkelsene på Hardangervidda ved viltforskeren Terje Skogland.

En reduksjon av verneplanen i forhold til Sperstadutvalgets forslag ville, ifølge nylig foretatte meningsmålinger, være i strid med folkeopinionen. NNV pekte dessuten på at meningsmålingene klart viste en bred oppslutning om at kommunene må gis kompensasjon ved ikke-utbygging. Dette tilsier at kompensasjonsspørsmålet i prinsippet ikke kan være til hinder for en sterk verneplan, hevdet forbundet.

Det bør også nevnes at generalsekretæren straks før stortingsbehandlingen fremla forbundets syn for komiteens medlemmer Dyring, Ulveseth og Helland.

Da industrikomiteens innstilling forelå sendte NNV ut en pressemelding der det særlig ble lagt vekt på den skjebne komiteen hadde tiltenkt Hardangervidda. Dersom Veig- og Dagaliplanene for utbygging blir gjennomført, vil dette etter all sannsynlighet bety et dødsstøt mot villreinstammen på Vidda, hevdet forbundet i pressemeldingen.

Verneplanen ble også drøftet på Representantskapsmøtet, som i en henvendelse til Regjeringen ba om at det straks måtte oppnevnes en allsidig sammensatt og permanent vassdragskomite med oppgave; å legge frem en verneplan nr. 2, avgi innstilling om hvilken endelig status de 10-års vernede vassdrag skulle få, fungere som rådgivende organ i den løpende konsesjonsbehandling og overvåke at vernede vassdrag også sikres mot andre inngrep.

Ulla-Førre (Jfr. årsmeldingen -72).

Miljøverndepartementet gikk i sin innstilling om Ulla-Førre i store trekk inn for det mest ekstreme alternativ (som også omfatter regulering av Suldalslågen). Som kjent har såvel Rogaland Naturvern som NNV støttet Førre-alternativet og gått sterkt imot alternativ Suldal.

Landsstyret drøftet saken i november. Miljøverndepartementets holdning ble kritisert. Det ble også vist til andre saker, bl. a. departementets tilråding om utbygging av Steinslandsvassdraget og departementets «knefall» for Landbruksdepartementet i forbindelse med saken om Østamyrene og Stavholtsmyrene (Se avsnittet «Lovgivning, administrative vedtak».)

Det var enighet om at Rogaland Naturvern og NNV skal forsøke å få flest mulige til å vende seg til Regjering/Storting med protest mot Suldalsalternativet, og det ble vedtatt at NNV skal:

- analysere den behandling Ulla-Førre saken til nå har vært gjenstand for med sikte på å finne eventuelle svake punkter/mangler/feil som kan angripes rettslig,
- utarbeide en økonomisk analyse av endel store vassdragssaker. (Hva var de kalkulert til å koste - hva har de kostet). Ettersom vi vet at det til dels har vært meget store overskridelser bør materialet kunne gi stor effekt,
- påvirke stortingsrepresentantene bl. a. gjennom møter med de politiske ungdomsorganisasjonene.

Saltfjellet.

Som kjent ble Saltfjellet under verneplanbehandlingen i Stortinget henvist til konsesjonsbehandling.

Statskraftverkene sendte i 1973 ut forhåndsmelding om utbyggingsplanene. Nordland Naturvernforening avga i oktober en uttalelse som forbundet støttet.

I uttalelsen ble det vist til Industridepartementets vurdering i innstillingen om verneplanen - at konsesjonsbehandling først kan skje når det foreligger en samlet plan for utnyttelsen av ressursene innen Saltfjell-/Svartisområdet.

Forbundet pekte på at det offentlig oppnevnte Saltfjell-/Svartisutvalget hadde som mandat å legge frem en slik helhetsplan. Konsesjonssøknad kunne derfor ikke fremmes før dette utvalg hadde avsluttet og fremlagt sitt arbeid.

Som en liten, men viktig detalj i denne sammenheng nevnes at det planlagt regulerte område er rikt på til dels utforskede kalksteinsgrotter. Saltfjellutvalget har ikke medtatt denne post på sitt kartleggingsprogram. Forbundet har derfor vært i kontakt med grotteforsker Ulf Holbye med tanke på å få dette felt tilfredsstillende vurdert i den store sammenheng.

Steinslandsvassdraget, Stølsheimen.

Miljøverndepartementet anbefalte overfor Industridepartementet i mai at konsesjonssøknaden for utbygging av Steinslandsvassdraget burde innvilges.

Derved ville man få «det nødvendige økonomiske grunnlag for en hurtig veiutløsning for Modalen», mente departementet.

Forbundet tok i brev til Miljøverndepartementet skarpt avstand fra såvel konklusjon som argumentasjon i departementets anbefaling. Også representantskapet beklaget departementets vedtak i et brev:

«Da landsplanen for nasjonalparker ikke innbefatter noe vest-norsk fjellområde, er det av vesentlig betydning å verne et slikt særpreget område på annen måte.

Stølsheimen er av alle faglige verneinstanser gitt høyeste prioritet i denne sammenheng. Når Miljøverndepartementet synes å se bort fra disse instanser uten forsøk på motivering ut fra naturvern hensyn, men viser til rent distriktspolitiske motiver, må vi ha lov til å uttrykke vår frykt for hva en slik innstilling hos vårt viktigste miljøvernorgan kan medføre også i andre naturvernsaker».

Industridepartementet avsto senere konsesjonssøknaden.

3. FORURENSNING

Oljeraffineriet på Mongstad (Jfr. årsmeldingen -72).

Som nevnt i forrige årsmelding, anket Vestlandske Naturvernforening (VNV) Røykskaderådets avgjørelse i denne konsesjonssaken.

Prinsipielt fant VNV bl. a. det ikke riktig at konsesjonsvilkårene skulle gi tillatelse til SO₂-utslipp ut over det som tilsvarer fullstendig gassfyring (180-300 kg SO₂/time).

Miljøverndepartementet ga VNV medhold på dette punkt og bestemte at utslippet ikke måtte overstige 300 kg/time, dvs. at bedriften i det alt vesentlige nå må benytte gass istedet for olje. De nye konsesjonsvilkår innebærer at departementet godt og vel har halvert det utslippet som Røykskaderådet ga tillatelse til – mens Rådet på sin side reduserte det planlagte utslipp med vel 50 %.

Aluminaverk på Mongstad.

I april 1972 søkte Norsk Hydro A/S om tillatelse til å lede rødslam ut i Fensfjorden fra et planlagt aluminaverk på Mongstad. Rødslammengden ville bli på 560 000-800 000 tonn pr. år.

Vestlandske Naturvernforening (VNV) protesterte i mars -73 overfor Miljøverndepartementet mot enhver form for rødslam-dumping i Fensfjorden. Man pekte bl. a. på at tungmetaller i rødslammet ville oppløses i sjøvannet og akkumuleres i næringskjedene, at rødslammet ville dekke bunnen og utslette organismene som lever der, at et av Norges beste områder for fiskeoppdrett måtte avskrives, og at andre land har erfart rødslammets giftighet for det marine liv.

VNV arbeidet i løpet av året energisk med denne saken. Spesielt bør en av foreningens støttespillere fremheves – direktør Carl Rasmussen. I slutten av november hadde forbundets generalsekretær konferanse med direktør Holmøy, der han fikk inntrykk av at VNV's synspunkter ble møtt med forståelse og respekt. Kort tid etter jul kunngjorde så Hydro at man hadde oppgitt planene om aluminaverk på Mongstad.

Petrokjemisk industrisenter på Rafnes i Bamble.

Fra Telemark Natur- og Miljøvern (TNM) mottok forbundet i november anmodning om støtte til den aksjon en rekke lokale organisasjoner (heriblant TNM) hadde satt igang for å hindre utbygging av et petrokjemisk industri-kompleks i Bamble.

Landsstyret sendte en henvendelse til Stortingets industrikomite, Industri-departementet og Miljøverndepartementet der det bl. a. het:

«NNV finner at enhver opptrapping av petrokjemisk industri er forkastelig i Grenland idag på grunn av den samlede belastning utslippet vil representere. Dette gjelder også etablering av ny klorkalifabrikk og ny vinylkloridfabrikk alene.

Vurdering av en eventuell videre utbygging av denne industrigren i Grenland må ta utgangspunkt i en samordnet fylkesplan hvor miljø- og sysselsettingsproblemene er spesielt grundig utredet».

Utslipp til sjø fra Porsgrunn fabrikker, Herøya.

I juli 1972 søkte Norsk Hydro Statens vann- og avløpskontor om fortsatt utslipp av avløpsvann fra Porsgrunn Fabrikker. Avløpsvannet går ut i Frierfjorden og Gunneklevfjorden.

Telemark Natur- og Miljøvern (TNM) fremmet forslag til NNV's uttalelse – som ble behandlet av landsstyret. Konklusjonen i vår uttalelse er følgende:

«Etter Norges Naturvernforbunds syn må Norsk Hydro A/S på det nåværende stadium legge fram en rapport som tydelig viser i hvilke prosessledd det er mulig å redusere utslippene.

Dette må skje uten hensyn til kostnader. Målet må være at Porsgrunn Fabrikker A/S, Herøya, skal være en «ikke forurensende bedrift».

Deretter må Statens vann- og avløpskontor sette opp en tempoplan for forurensningsutbedringer i henhold til utslippenes giftvirkning og konsentrasjonsgrad.

Prinsippet må etter Norges Naturvernforbunds syn være at bedriftene ved sine konsesjonssøknader legger fram en mest mulig fylldig redegjørelse som forteller om utslippstoffenes påvirkning på miljøet. Dette savner vi i Norsk Hydro A/S's søknad av 5/7 1972.»

Retningslinjer for bruk av fyringsolje og for SO₂-utslipp.

NNV ble av Miljøverndepartementet bedt om å kommentere forslag fra Røykskaderådet til retningslinjer for bruk av fyringsolje og for SO₂-utslipp.

Hovedinnholdet i forbundets uttalelse var følgende:

- En konsesjonssøkende bedrift må innta i kostnadskalkylene for virksomheten de tiltak som er nødvendige for å oppnå et lavest mulig forurensningsnivå.
- En beskrivelse av skadevirkningene ved forbrenning av fossilt brensel.
- Vi har ikke tid til å avvente ytterligere forskningsresultater før mottiltak settes i verk. Norge må først «feie for egen dør» før vi krever mottiltak i andre land.
- Tilfredshet med Røykskaderådets/Miljøverndepartementets initiativ i saken. Vi er også stort sett fornøyd med de fremlagte forslag – som ett av mange nødvendige skritt.
- Vedrørende fastsetting av toleransegrenser overfor SO₂-belastninger må synergistiske virkninger tas i betraktning og grensene må fastsettes på grunnlag av sumvirkningen til alle former for forurensning – målt mot de krav organismer lavt i næringskjedene setter.
- Det bør gjøres direkte straffbart å sette igang bygging av konsesjonspliktig virksomhet før konsesjon er gitt.

Forskrifter for kloakkutslipp fra spredt bolig- og fritidsbebyggelse.

Miljøverndepartementet oppnevnte i april et utvalg for å vurdere de gjeldende forskrifter for kloakkutslipp fra spredt bolig- og fritidsbebyggelse.

Bakgrunnen var den kritikk som var fremkommet mot gjeldende forskrifter og praktiseringen av dem.

Forbundet uttalte seg i desember om utvalgets innstilling. Hovedinnholdet i uttalelsen var:

- NNV gir uttrykk for en mistanke om at de fremsatte endringsforslag hovedsakelig har bakgrunn i frykt for stagnasjon i boligreisningen, og presiserer at det primære krav til de til enhver tid gjeldende forskrifter må være at de sikrer en mest mulig betryggende saksbehandling *miljøvernmessig* sett.
- En fraråding av at bygningsrådet gis avgjørelsesmyndighet i forskriftsakene – denne bør ligge hos SVA's fylkesorgan.
- Vannklosett må ikke tas i bruk der andre toalettssystemer med fordel kan benyttes – spesielt i hyttebebyggelse. Vi etterlyser forøvrig en test av de forskjellige toalettssystemer.

Uklart ansvarsforhold i vannforurensningslovverket.

I brev til Miljøverndepartementet og Fiskeridepartementet i juni pekte forbundet på den rådende overlapping i vannforurensningsverket og de farer for usikkerhet i ansvarsforholdet og mangel på effektiv administrering disse forhold medfører.

Som kjent omfattes alle vannforekomster (vassdrag, grunnvann og sjø) av vannforurensningsloven. Det samme gjør oljevernloven når det gjelder vannforurensning forårsaket av olje eller oljeholdige blandinger. Lov om vern mot vannforurensning forvaltes av Miljøverndepartementet ved Statens vann- og avløpskontor, Lov om vern mot oljeskader av Fiskeridepartementet ved Oljevernrådet.

Naturvernforbundet uttrykte håp om at det måtte bli tatt initiativ til en grenseoppgang i disse forhold slik at vi så snart som mulig kunne få realisert intensjonene i dette lovverket på en effektiv måte.

Forurensning av grensevassdrag.

I forbindelse med søknad om kloakkutslipp i Svanvatn og Langfjorden i Sør-Varanger, mottok forbundet fra Finnmark Naturvern en anmodning om undersøkelse av grenseavtalens bestemmelser om forholdene omkring forurensende utslipp i Pasvikelva.

Foreningen viste til grenseloven av 14. juli 1950 og avtale mellom Norge og Sovjetunionen av 29. desember 1949, spesielt avtalens artikkel 14 – som lyder:

«1. De kontraherende Parter skal dra omsorg for at grensevassdragene holdes rene og ikke blir gjenstand for noen som helst kunstig tilsøling eller forurensning. Partene vil også ta de nødvendige skritt for å forebygge beskadigelse av grenseelvenes og sjøenes bredder.

2. Spørsmål i forbindelse med oppførelse og drift av alle slags anlegg eller byggverk i Pasvikelva (Patso-joki) og Jakobselv (Voriema) og deres tilløp som kan øve innflytelse på disse elvers vannstand og vannføring, skal ordnes ved særskilte avtaler mellom de kontraherende Parter.»

Forbundet ba Miljøverndepartementet bidra til en tolkning og konkretisering av grenseavtalens krav på dette punkt.

Miljøverndepartementet forela saken for Utenriksdepartementet. Det ble lovet at man fra norsk side med det første ville ta opp med sovjetiske myndigheter spørsmålet om klare og gjensidige forpliktende *normer* for hva man i praksis skal betrakte som «rent» og «forurenset» etter regimeavtalens artikkel 14.

Forurensning fra bilen (Jfr. årsmeldingen 1971).

Som nevnt i årsmeldingen for 1971 hadde forbundet fattet interesse for en norsk oppfinnelse som i vesentlig grad synes å kunne redusere skadevirkningene ved avgassutslipp fra bilmotoren.

I januar anmodet NNV samferdselsminister Jon Austrheim om alvorlig å overveie innføring av påbud om installering av Leif Løkkas vakuumbryter i norske biler.

Forbundet har ikke mottatt svar på denne henvendelsen, men har skrevet til Miljøverndepartementet – som har fattet interesse for saken.

Ved siden av sterk reduksjon av avgassutslippene, vil vakuumbryteren også medføre redusert bensinforbruk.

I september henvendte NNV seg til Forbruker- og administrasjonsdepartementet og gjorde departementet oppmerksom på den direkte sammenheng mellom oktantall og blyinnhold i bensin. Forbundet fryktet at den ubetydelige prisforskjell mellom lav- og høyoktanbensin ville føre til et forholdsvis høyt forbruk av høyoktanbensin – og dermed til en sterkere grad av blyforurensning. NNV henstilte til departementet å ta kontakt med helsemyndighetene med sikte på bensinpriser mer i tråd med landets miljøvernpolitikk generelt.

Henstillingen ble avvist med følgende begrunnelse: «Departementet antar at det hensett til prislovens formål, neppe er adgang til en slik differensiering av prisene ut fra helse- og miljøvern hensyn og at det problem som blytilsetningen i bensin skaper må søkes løst på annen måte.»

Koksverk på Finnsnes, Lenvik i Troms (Jfr. årsmeldingen -72).

Som referert i forrige årsmelding, avviste Lenvik kommunestyre konsesjonssøknaden fra Norske Ferrosiliumprodusenters Sentralkontor om utslipp av bl. a. SO₂ fra et planlagt koksverk på Finnsnes.

Ved henvendelse til Røykskaderådet fikk forbundet opplyst at bedriften har trukket søknaden tilbake og at videre planer om koksverk på Finnsnes foreløpig er stilt i bero.

Trafikkstøy.

I april ga forbundet sin generelle støtte til et forslag i Nordisk Råd om en samordnet forskning omkring trafikkstøy, og at forutsetningene for en tillempling av felles normer vedrørende begrensning av trafikkstøy utredes.

4. PLANARBEIDER

Landsdelsplan for Nord-Norge.

NNV uttalte seg i mars om landsdelsplanen for Nord-Norge. Noen av hovedpoengene i uttalelsen var: Forbundet savnet begrunnelse for at den vekstideologi som utredningskomiteen har bygd på, er den riktige for Nord-Norge.

En må legge stor vekt på de naturlige muligheter landsdelen har. Den ideelle målsetting må være å øke selvbergingen i landsdelen, med optimal utnyttning av ressursene og med støtte til svake utkantstrøk, for å trygge varige og verdifulle arbeidsplasser og sikre landets beredskap.

Regionplanskisse for Grenland.

I brev til Grenland regionplanråd i januar, sluttet landsstyret seg til konklusjonen og de generelle/prinsipielle hovedsynspunktene i en uttalelse fra Telemark Natur- og Miljøvern (TeNM).

TeNM mener at hovedhensikten med å legge frem en slik skisse, må være å få igang en bred, prinsipiell debatt om følgende hovedemner: Veksttakten i befolknings- og næringslivsutviklingen, hovedsakene i miljøproblematikken, utkantkommuners stilling innen regionen og regionens forhold til det øvrige Telemark.

Konklusjonen i foreningens brev er følgende:

«Regjeringen har foreslått at Grenland og Sarpsborg/Fredrikstad bør tjene som avlastningsområder på Østlandet for Oslo. Regionplanrådet har etter eget utsagn tatt hensyn til denne mulighet for ekstraordinær vekst i arbeidsplasser og folketall.

Av miljømessige hensyn mener vi det er forkastelig å bygge Grenlandsplanen på dette grunnlag.»

5. KRAFTLINJER OG ANDRE TEKNISKE INNGREP

Kabeloverføring Norge–Danmark.

I forbindelse med den planlagte likestrømsoverføring med sjøkabel Norge–Danmark, skal det bygges luftledninger fra kysten frem til Kristiansand transformatorstasjon i Vennesla.

Som ledd i planleggingen av traséen, mottok forbundet i april fra Statskraftverkene de foreløpige planer.

I vårt svar ble de foreslåtte traséer, ilandføringssted og plassering av elektrodeanlegget frarådet. NNV ønsket i stedet å få utredet mulighetene for:

- en vestgående trasé fra Stølen og med ilandføringssted vest for Kristiansand,
- elv- eller sjøkabel (f. eks. Otra eller Ålefjærfjorden),
- jordkabel (f. eks. langs riksvei 467).

Det ble også nevnt at kabeloverføringen Norge–Danmark syntes å være et tvilsomt prosjekt – på bakgrunn av stadig nye olje- og gassfunn i Nordsjøen.

Kraftlinjen Alta–Lakselv (Jfr. årsmeldingen –72).

Forbundets henvendelse av 5. desember 1972 (se forrige årsmelding) til Industridepartementet om at vår tidligere anke måtte betraktes som søknad om oppreisning etter forvaltningslovens § 31, ble avslått.

Landsstyret har vurdert hvorvidt saken burde bringes inn for Sivilombudsmannen, men på grunn av følgende forhold mente man det var lite å oppnå ved en slik henvendelse:

- Linjen var allerede i desember 1972 så og si ferdig bygget.
- Våre tidligere anker og klager hadde resultert i et forslag i NVE til nye saksbehandlingsregler på dette felt.

Landsstyret mente at mye av hensikten med NNV's engasjement i saken dermed var oppnådd.

Kraftlinje i Hemsedal.

NNV anket i januar Industridepartementets beslutning om ekspropriasjonstillatelse for kraftlinje gjennom Hemsedal. Begrunnelsen var at kraftlinje-traséen delvis løper parallelt med og krysser Hornselvassdraget samt føres ned til kraftstasjonen Hemsil I nær fossen Brudesløret.

For Sperstadutvalget og regjeringen Bratteli var det en forutsetning at vassdrag som ble vernet mot kraftutbygging, heller ikke måtte utsettes for andre inngrep. Ettersom Hornselvassdraget er ført opp på verneplanen, var trasévalget etter NNV's mening i strid med forutsetningene. Forbundets anke ble ikke imøtekommet.

Grustak i Sollia.

NNV og Hedmark Naturvern fikk hindret vegvesenets planer om nytt grustak i Sollia. Saken hadde betydning på flere måter. Vegvesenets fremgangsmåte hadde vært mangelfull idet hverken naturvernkonsulenten eller andre berørte parter var rådspurt på forhånd. Dessuten lå det planlagte grustak i et usedvanlig verdifullt naturområde og vegvesenet hadde heller ikke nyttet grusreservene i et annet allerede åpnet grustak.

6. DYRELIV, JAKT, FANGST, FISKE

Havets biologiske ressurser.

I brev til Regjeringen i februar uttrykte landsstyret bekymring over at arter øverst i havets næringskjeder i dag trues både ved at den biologiske primærproduksjon reduseres ved miljøforstyrrelser og ved direkte overbeskatning av enkelte dyre- og fiskepopulasjoner.

Brevet kan sammenfattes i følgende punkter:

- Norge bør snarest tilkjenne en biologisk fundert fiskeripolitikk med sikte på optimal produksjon og avkastning og rettferdig fordeling mellom nasjonene.
- Norge bør utvirke at et internasjonalt avtaleverk kommer i stand snarest.

- Inntil et slikt avtaleverk er blitt effektivt, utvider Norge midlertidig sin fiskerigrense. I prinsippet fastlegges denne slik at den i størst mulig grad sikrer norsk forvaltning av populasjoner som har betydning for vårt næringsliv og vår bosetting.
- Samtidig med utvidelse av fiskerigrensen bør Norge vise beherskelse under fangst og fiske ved fremmede kyster, og iverksette strengere regulering og kontroll med fangst og fiske innenfor fiskerigrensen.
- Samtidig styrkes vår marinbiologiske forskning i betydelig grad.

Henvendelsen ble drøftet på representantskapsmøtet (Se Norsk Natur nr. 3/73) og fikk sterk tilslutning.

Aksjon Rovfugl.

Etter initiativ fra NNV ble «Aksjon Rovfugl» etablert våren 1973.

Det ble nedsatt et arbeidsutvalg bestående av: Førstekonservator, dr. phil. Edv. K. Barth, formann (Norsk Ornitologisk Forening), generalsekretær Knut Rom (World Wildlife Fund i Norge), generalsekretær Magne Middtun (NNV), generalsekretær Per Sjøilen (Norges Jeger og Fiskerforbund), universitetsbibliotekar Bredo Berntsen (NNV), redaktør Ragnar Frislid (NNV).

Utvalget utga en plakat og sendte ut to pressemeldinger. «Aksjon Rovfugl» mener det er nødvendig med et kraftig fremstøt for vern av våre dag-rovfugler og ugler, bl. a. fordi:

Etter at alle våre rovfugler og ugler nå er fredet, er de fortsatt truet fra mange hold, og det er nødvendig med en aktiv innsats for at de passive fredningsbestemmelsene skal bli effektive. Det er en kjent sak at sterke krefter arbeider for å få opphevet fredningen av ørnene. Samtidig vet man at det på det internasjonale marked i dag betales meget høye priser for egg og unger av rovfugl, og at mer eller mindre profesjonelle reirryvere fra mange land har operert i Norge i senere år. Dessuten er interessen for utstoppede eksemplarer stor.

Ørn - fiskeørn.

Ifølge meldinger i pressen våren 1973 bidro den gjeldende ørnefredning til at det i 1972 måtte utbetales samlede skadeserstatninger på ca. 1 million.

Miljøverndepartementet hadde i denne forbindelse bedt Direktoratet for jakt, viltstell og ferskvannsfiske om å fremme forslag til endringer i fredningsbestemmelsene.

Forbundets landsstyre drøftet saken i april. Styret mente det ikke fantes sikre holdepunkter for at det hadde skjedd en vesentlig økning i bestanden av ørn. Konservator Fr. Willgohs hadde uttalt at «en kraftig økning i ørnebestanden» er en biologisk umulighet i det korte tidsrom det her var tale om. Sen kjønnsmodning og lav formeringsevne kommer inn som avgjørende faktorer. Det var enighet i landsstyret om at forbundet fortsatt måtte gå sterkt inn for å sikre den gjeldende ørnefredningen.

Forbundet henvendte seg i juli til Miljøverndepartementet og gjorde oppmerksom på at NNV ikke fant det forsvarlig å utvide mulighetene for felling av ørn utover de gjeldende bestemmelser.

Våren -73 kunne pressen fortelle at Direktoratet for jakt, viltstell og ferskvannsfiske hadde gitt dispensasjon fra fredningsbestemmelsene for fiskeørn til eierne av en ørretfarm i Spydeberg.

Forbundet hevdet overfor Miljøverndepartementet at fellingstillatelser ikke burde gis. I stedet bør man straks gå igang med å «utvikle praktiske metoder som kan forhindre at fiskeetende pattedyr og fugler utgjør en trusel mot slike damanlegg» heter det i brevet. Forbundet henstilte til departementet å ta dette spørsmål opp med Direktoratet.

I begynnelsen av oktober fikk forbundet kjennskap til at 4 ørner var skutt i Helgeland. NNV henvendte seg til statsadvokaten i Nordland med anmodning om etterforskning. Dessuten anmeldte forbundet tre personer i de lokale sauavslag for ved kunnngjøring i lokalpressen å ha oppfordret til ørnejakt og for utloving av skuddpremie.

Endelig ble statsadvokaten anmodet om å vurdere om sauavslagene også hadde medvirket til overtredelse av fredningsbestemmelsene.

Jerv.

Med bakgrunn i henvendelse fra Direktoratet for jakt, viltstell og ferskvannsfiske til Miljøverndepartementet ble det anmodet om at jerven straks ble totalfredet i Sør-Norge. Forbundet ga i en henvendelse til Miljøverndepartementet sin støtte til Direktoratet.

NNV viste til tidligere verneforslag og ba om at følgende tiltak øyeblikkelig ble satt ut i livet:

- Totalfredning av jerv i Sør-Norge til og med Sør-Trøndelag fylke.
- Fredning av jerv i yngletiden i Nord-Norge fra og med Nord-Trøndelag fylke. Yngletidsfredningen bør iverksettes 1. februar, og bør vare i den tid ungene er absolutt avhengige av moren, dvs. inntil august/september måned.
- Det bør iverksettes forbud mot fellingspremier for jerv, og myndighetene må erstatte bevislig skade på husdyr og rein.

I medhold av Naturvernlovens § 18.3 fastsatte så Miljøverndepartementet, med virkning fra 1. mars, midlertidig fredning av jerv i Sør-Norge (t.o.m. Sør-Trøndelag) *inntil 15. mai samme år.*

I medhold av jaktloven ble jerven fra 15. mai fredet i Sør-Norge t.o.m. Sør-Trøndelag. (Samtidig ble bjørn og ulv fredet i hele riket.)

Omsetning av norske viltskinn.

Direktoratet for jakt, viltstell og ferskvannsfiske henvendte seg i juni til Oslo Skinnauksjoner med anmodning om at man tok opp omsetning av oter- og gaupeskinn.

Forbundet henvendte seg til Direktoratet og ba generelt om at arter som må ansees truet, nasjonalt eller internasjonalt, ikke blir anbefalt omsatt over skinnauksjonene. NNV pekte på at oteren må regnes til denne kategori og ba Direktoratet trekke tilbake sin anmodning for denne arts vedkommende. Dessuten ba man om at den bestandsmessige utvikling for gaupe ble fulgt meget nøye.

I Direktoratets svarbrev ble det henvist til at oteren er totalfredet over Østlandet og Sørlandet og at bestanden forøvrig tåler et visst jaktpress. Gaupas utvikling følges nøye, hevdet Direktoratet – som derfor ikke fant grunn til å etterkomme forbundets anmodning.

Krav om hvalfangststopp.

I en henvendelse til Regjeringen i juni ba NNV om at den norske delegasjonen ved den internasjonale hvalfangstkommisjonen ble pålagt å gå inn for 10 års stopp av kommersiell, pelagisk hvalfangst når kommisjonen skulle møtes i London 25. juni.

Naturvernforbundet pekte på at dette ville være i overensstemmelse med en rekommendasjon vedtatt på FN's miljøvernkonferanse i Stockholm i 1972, om 10 års moratorium for all kommersiell fangst, som også Norge tiltrådte.

Som tradisjonell og betydelig hvalfangstnasjon er Norge i høy grad medansvarlig for at flere hvalarter nå befinner seg på randen av utryddelse. Dette tilsier ikke bare at Norge tar konsekvensen av sin holdning under Stockholmskonferansen, men at vi stiller oss i første rekke i kampen for å gjenskape store og levedyktige stammer av de truede hvalartene.

På kommisjonens møte stemte 4 land for forslaget om 10 års vern, mens 6 stemte mot (heriblant Norge). 4 land avsto fra å stemme.

Liste over truede dyrearter i Norge.

I oktober fikk forbundet fra World Wildlife Fund oversendt utkast til liste over truede dyrearter (pattedyr og fugler) i Norge med Svalbard.

Utkastet var utarbeidet av World Wildlife Fund og forarbeidene var utført av Yngvar Hagen og Magnar Norderhaug.

Hensikten med listen var bl. a.

- å utarbeide en mindre trykksak om våre truede dyrearter for almen distribusjon,
- å stimulere til større forskningsinnsats på arter som av ulike årsaker bør regnes som truet,
- å bidra til en bedre forvaltning av slike arter i Norge.

I forbundets kommentarer til listen ble det bl. a. nevnt at *villrein* burde tas med under kategorien «Direkte truet», at hubro burde hensettes til samme kategori, likeledes snøugla.

NNV presiserte at den endelige trykksak klart bør tilkjenne hvilke arter Norge har eneansvar for. (For eksempel *villrein*).

7. JORDVERN, PLANTEVERN

Vern av produktiv jord.

Representantskapet ga Miljøverndepartementet honnør for et rundskriv om sikring av produktiv jord ved planlegging og utbygging. (Se referat fra representantskapsmøtet i Norsk Natur nr. 3/73.)

I november henvendte Østlandske Naturvernforening seg til en rekke sentrale instanser i Oslo og Akershus, samt til de statlige myndigheter – der det ble pekt på betydningen av å sikre dyrket og dyrkbar jord. Foreningen anmodet deretter forbundet om å ta denne saken opp på landsbasis som en egen verneplansak.

Styreutvalget fant ØNV's initiativ prisverdig og vedtok å sende en kopi av ØNV's henvendelse til alle kretsforeninger med anmodning om å rette en tilsvarende henvendelse til lokale myndigheter.

Bruk av plantevernmidler.

Etter de store stormfellingskatastrofene i skogen i tre år på rad, hadde Stortinget bevilget tilsammen 3 millioner kroner til bekjempelse av insektangrep i Akershus, Hedmark, Nord-Trøndelag og Nordland. Insektbekjempelsen innebar blant annet sprøyting med midler som inneholder vesentlige mengder lindan. I henvendelse til Miljøverndepartementet i mai påpekte NNV betenkelighetene ved utstrakt bruk av et så giftig stoff.

Naturvernforbundet påpekte at man er klar over de store økonomiske verdiene som står på spill, og at situasjonen nødvendiggjør mer drastiske metoder enn normalt. Men ettersom det her dreidde seg om betydelige mengder av meget giftige preparater, ble Miljøverndepartementet anmodet om å følge utviklingen på dette feltet nøye.

Gjennom pressen var forbundet blitt kjent med at Landbruksdepartementets giftnemnd høsten 1973 ville vurdere bruken av fenoksyryrer. Forbundet henvendte seg til nemnda og foreslo at stoffene generelt ble forbudt – med mulighet for dispensasjon for de områder der det er vanskelig å nytte alternative metoder.

8. LOVGIVNING, ADMINISTRATIVE VEDTAK

Kritikk av Miljøverndepartementets politiske ledelse.

Forbundet rettet, i tilknytning til Miljøverndepartementets behandling av endel saker (Steinslandsvassdraget i Hordaland, Østamyrene i Hedmark, Stavs-holtmyrene i Telemark og Ulla-Førre prosjektet i Rogaland) sterk kritikk mot den politiske ledelse av departementet fordi den har foretatt interesseavveininger som burde tilligge Regjeringen. Siktetpunktet med kritikken har vært å hindre utglidning, slik at miljøvernministeren blir verneinteressenes talsmann

i Regjeringen. Dette vil også være i overensstemmelse med intensjonene bak opprettelsen av Miljøverndepartementet.

Erstatning etter forurensning p.g.a. oljeboring.

I mai avga forbundet en uttalelse til Industridepartementet om en avgitt innstilling om erstatningsansvar for forurensningsskader i forbindelse med oljeleting på kontinentalsokkelen.

NNV mente bl. a. at ansvaret skulle være ubegrenset, d.v.s. følge de vanlige regler for utmåling av erstatningens størrelse. I NNV's uttalelse heter det bl. a.:

«En begrensning vil i en gitt situasjon kunne innebære at en får velge mellom å leve med konsekvensene av en oljekatastrofe eller belaste samfunnet med opprenskningskostnadene. Disse ville i så fall med sannsynlighet gå til fradrag i det beløp som skulle stått til rådighet for alment natur- og miljøvern i Norge.»

NNV kunne ikke se at innstillingen ga noen anvisning på hvorledes en skal håndtere et mulig næringstap for fiskerne som følge av en oljekatastrofe. Dette er et økonomisk tap og således i prinsippet gjenstand for erstatning. Imidlertid vil det sannsynligvis by på vansker å legitimere den enkelte fiskers tap. Forbundet antydte også at en mulig løsning kunne være at man opprettet et fond som fikk adgang til å kreve erstatning for det totale tap ved redusert fiske.

Midlertidige forskrifter for plassering av campingvogner, telt m.v. i 100-meters-beltet langs strendene.

I forbindelse med forslag til midlertidige forskrifter for regulering av opphold i strandsonen langs sjø og vassdrag, uttrykte NNV i mai overfor Miljøverndepartementet håp om at det så snart som mulig ble utarbeidet permanente lovbestemmelser om motorisert ferdsel i utmark og på vassdrag, om bruk av campingvogner, telt, husbåter m.v.

NNV hevdet at det burde innføres et *generelt forbud* mot nevnte ferdsel og bruk. Bestemmelsene må imidlertid åpne adgang til dispensasjoner. Inntil de nevnte lovbestemmelser foreligger, er forbundet enig i at det ble utarbeidet forskrifter i medhold av bl. a. strandplanloven der en tar sikte på en rask og effektiv kontroll med de problemer som bl. a. plassering av campingvogner, telt o.s.v. langs sjø og vassdrag representerer.

9. ANDRE NATURVERNSAKER

Folkehøgskole i naturalfag (Jfr. årsmeldingen -72).

Interimstyret har i 1973 hatt fire møter. Beiarn i Nordland er valgt til sted for skolen og den 1. og 2. juni ble det foretatt en befaring i bygda, bl. a. med representanter for formannskapet for å avklare lokaliseringsspørsmålet. For-

handlinger med kommunen om tomtespørsmålet pågår. Viktige saker har ellers vært organisering og stifting av høgskolelag og planlegging av skolens aktiviteter. Interimstyret har fått en bevilgning fra Miljøverndepartementet på kr. 25 000,- til utredningsarbeid.

Det er besluttet å utvikle to seminarer i Beiarn i 1974, et planleggingsseminar i slutten av mai og et kurs for ungdom rundt månedsskiftet juni/juli, med samling og bruk av ville matplanter, torvtak-tekking, friluftsliv og kulturhistoriske emner.

NNV's befolkningsutvalg.

På representantskapsmøtet ble det fattet vedtak om at «Landsstyret oppnevner et utvalg som utreder spørsmålet om befolkningsproblemene generelt. Komiteens innstilling sendes kretsforeningene til uttalelse før landsstyret tar stilling til sitt engasjement.

Landsstyret forutsatte at det ble etablert et ad-hoc utvalg til å klarlegge NNV's syn på befolkningsproblemet generelt og NNV's eventuelle medvirkning i FN's befolkningsår 1974. Ragnhild Sundby, Magnar Norderhaug, Bredo Berntsen og Tore Killingland ble oppnevnt som medlemmer av utvalget.

Om utvalgets virksomhet i 1973 kan bl. a. nevnes:

I august ble det rettet en henstilling til de politiske partier om

- innen høstens Stortingsvalg å klarlegge sitt syn på en aktiv politikk med sikte på stabilisering av folketallet i Norge,
- bidra til utredning av de fordeler og bivirkninger som en tilnærmet stabilisering av folketallet vil ha ut fra såvel en nasjonal som global synsvinkel.

Utvalget sendte representanter til to foredragsholderkurs i FN-sambandets regi, i anledning Befolkningsåret.

I november ble det sendt søknad til Direktoratet for utviklingshjelp (NORAD) om kr. 100 000,- i støtte til følgende tiltak:

- Presentasjon i Norsk Natur av temaet «Befolkning – ressurser – miljø».
- Reise- og oppholdsutgifter for to personer til FN's befolkningskonferanse i Romania i august -74.
- Utgivelse av en plansje til skolebruk.

Søknaden ble avslått.

NNV's skogbrukspolitik.

Spørsmålet om forbundets generelle skogbrukspolitik ble reist under representantskapsmøtet. Representantskapet var av den oppfatning at det burde utarbeides generelle retningslinjer for forbundets syn.

Landsstyret ga uttrykk for at man burde komme frem til en enkel prinsipp-uttalelse. Forslag til slik prinsipputtalelse ble vedtatt av landsstyret i august.

I uttalelsen heter det bl. a. at forbundets arbeid er basert på et syn i overensstemmelse med naturvernlovens formålsparagraf. Med den som utgangspunkt har NNV tidligere foreslått en ny formålsparagraf i skogvernloven. (Se årsmeldingen –72.)

NNV vil arbeide etter disse hovedretningslinjer ved:

- overfor de lovgivende (politiske) organer og skognæringen å tilstrebe en mer allsidig vurdere forvaltning av landets skoger,
- å tilstrebe at økologiske prinsipper blir anerkjent og lagt til grunn for vårt skogbruk i videste forstand.

Informasjonsvirksomheten

Tidsskriftet.

Forbundets tidsskrift «Norsk Natur» utkom som vanlig med fire nummer. Opplaget pr. nr. lå på omkring 35 000 (årgangens samlede opplag ca. 140 000 eks.). Den faste distribusjon til medlemmer, abonnenter og offentlige organer var ca. 31 000 eks. Resten av opplaget har vært brukt i verveøyemed. Årgangens samlede sidetall var det største hittil – 172 sider. Av dette utgjorde spesielle bilag (årsberetning, referat fra representantskapsmøte og innholdsfortegnelse for foregående årgang) med egen paginering 44 sider.

Publikasjoner.

I publikasjonsserien «nn» er utgitt *Øystein Dalland: Finnmarksvidda – for hvem?*, format A5, 45 sider pluss kartbilag, opplag 3000 eks. Trykksaken er distribuert til massemedia og til en rekke institusjoner, først og fremst i Finnmark. Publikasjonen har ellers vært gjenstand for vanlig salg i likhet med de øvrige «nn»-publikasjonene.

Hovedpunktene i «Finnmarksvidda – for hvem?» er trykt som egen brosjyre i en samisk og en norsk versjon. Brosjyren er sendt til en lang rekke organisasjoner, institusjoner og enkeltpersoner, og dessuten til alle kommuner og skoler i Finnmark.

«*Naturkalenderen 1974*» ble trykt i et opplag på 5000 eks. Praktisk talt hele opplaget ble solgt, det aller meste direkte til medlemmene gjennom annonser i «Norsk Natur».

Miniutstillingen «Sirkelen» – en enkel innføring i økologi og forurensningsproblemer – ble utgitt i samarbeid med Nordisk utstillingsråd i et opplag på 600. Utstillingen har vesentlig vært solgt til skoler.

«Rådyrplakaten» ble trykt i opplag på 2000 i juni, og var på det nærmeste utsolgt ved årets utgang. Nytt opplag ble trykt både av denne og av «Perleugleplakaten». En plakat for vern av rovfuglene ble trykt i et opplag på 3000 eks., som er distribuert i sin helhet.

Forbundets vedtekter og arbeidsprogram er trykt som egne foldere med cnsartet utstyr. Disse blir, sammen med brosjyren «Natur og Miljø – din sak», bl. a. brukt i forbindelse med verving.

I forbindelse med vervekampanjen ble en fyrstikkannonse distribuert i 1 million eks., og en kinoplakat ble vist på kinoer over hele landet. Begge hadde titelen «Ennå ikke medlem?», og viste bl. a. forbundets emblem.

For Norges Kolonial- og Landhandlerforbund utarbeidet vi en fire-fargeplakat i format A4, rettet mot sløsing med plastposer. Plakaten, som ble trykt som bakside på «Norges Kjøbmannsblad», hadde hovedtittelen «Varsom med naturen – sparsom med bæreposen».

I forbindelse med forbundets produksjon av publikasjoner og annet materiell for salg, er egen salgsvirksomhet under oppbygging. En salgsbrosjyre med tilbud på publikasjoner, plakater m. v. ble sendt til alle landets skoler.

Presse – radio – fjernsyn.

I november avholdt forbundet et to dagers presseseminar på Park Hotell i Sandefjord, under mottoet «Økologisk viten – økonomisk vekst». Det deltok i alt 20 representanter for aviser, radio og fjernsyn. Forelesere var professor Eilif Dahl, overingeniør Øystein Dahle, overlege Aud Blegen Svindland, økonom Jon Riekeles, miljøfagkonsulent Paul Hofseth og naturvernkonsulent Magnar Norderhaug. Seminaret ble muliggjort takket være jubileumsgaven fra Norsk Varekrigforsikrings Fond til forbundet.

I årets løp ble det sendt ut 15 pressemeldinger. Det er dessuten lagt særlig vekt på å opprettholde god kontakt med aviser/journalister som har vist spesiell interesse for forbundets virksomhet. Ved en rekke anledninger har representanter for landsstyret, forskjellige utvalg og sekretariatet deltatt i radio- og fjernsynsprogrammer.

Til alle landets aviser ble distribuert matriser/offsetavtrykk (en 1-spalter og en 2-spalter) med naturvernslogord og forbundets emblem til bruk som «ombrekningsnotiser». En lang rekke aviser har gjort flittig bruk av dette tilbudet.

Diverse.

På utstillingen «Ferie og Fritid» på Sjølyst i Oslo, hadde foreningen egen stand som var stilt gratis til disposisjon. Det samme utstillingsmaterialet ble senere vist på Norsk Skogbruksmuseum, Elverum.

Forbundets to vandreutstillinger, «Hvor går grensen?» (om vann- og luftforurensninger) og «Sol – jord – luft – vann», har sirkulert som vanlig. For-

bundet har ved flere anledninger bistått med opplysninger, ytet konsulent-hjelp eller levert naturvernstoff til andre publikasjoner.

Ti-kronerullingen for «*Aksjon Hardangervidda*» ble avsluttet med en to siders avisannonse med sluttappell dagen før Stortinget ferdigbehandlet verneplanen for vassdrag.

I to møter (Helsinki og Stockholm) med naturvernorganisasjonene i Danmark, Finland, Norge og Sverige, er nordisk samarbeid om informasjonsprosjekter drøftet.

Norges Naturvernforbund pr. 31/12—1973

Oversikt over

KRETSFORENINGENE

(i parentes er anført det antall representantskapsmedlemmer som medlems-tallet gir de enkelte foreningene rett til)

Natur og Ungdom (3)

Akersgt. 63, Postboks 8268, Hammersborg, Oslo 1

Formann: Tore Killingland

Østlandske Naturvernforening (3)

Akersgt. 63, Postboks 8268, Hammersborg, Oslo 1

Formann: O. M. Jørgensen

Buskerud Natur- og Miljøvernforening (3)

Postboks 136, 3501 Hønefoss

Formann: Nils Chr. Bang

Hedmark Naturvern (2)

Postboks 55, 2260 Kirkenær

Formann: Terje Hagen

Oppland Naturvern (3)

Strandgt. 17, 2800 Gjøvik

Formann: Erling Romstad

Vestfold Naturvern (3)

Postboks 73, 3101 Tønsberg

Formann: Kaare Sæther

Telemark Natur- og Miljøvern (3)

Postboks 1077, 3701 Gimsøy, Skien

Formann: Sigvall Rørtveit

Aust-Agder Naturvern (1)

4800 Arendal

Formann: S. Normann-Hanssen

Vest-Agder Naturvern (2)

Kristiansand Park- og Friluftsvesen,

Tollbodgt. 40, 4600 Kristiansand

Formann: Arne Kr. Bragdø

- Rogaland Naturvern (3)
Postboks 441, 4001 Stavanger
Formann: Asbjørn Simonsen
- Haugaland Naturvern (1)
Postboks 435, 5501 Haugesund
Formann: Knut Jensen
- Vestlandske Naturvernforening (3)
Postboks 1201, 5001 Bergen
Formann: Knut Jorem
- Møre og Romsdal Naturvern (3)
Postboks 177, 6601 Sunndalsøra
Formann: Kåre Kopreitan
- Sør-Trøndelag Naturvern (3)
Museet, Erl. Skakkes gt. 47 B, 7000 Trondheim
Formann: Terje Østvold
- Nord-Trøndelag Naturvern (3)
Bamberg, 7600 Levanger
Formann: Ivar Berre
- Nordland Naturvernforening (3)
Olav V's gt. 38 B, 8000 Bodø
Formann: Gerd Holbye
- Troms Naturvern (3)
Postboks 48, 9210 Andselv
Formann: Thorleif Hagensen
- Finnmark Naturvern og Sør-Varanger Naturvern (1)
9900 Kirkenes
Formann: Roy Carlsen

Konsultativt fagutvalg

(Oppnevnt for 3 år fra 1.1.1972. Funksjonstiden følger kalenderåret)

Førstekonservator Edvard K. Barth
Cand. Oecon. Chr. Børs Lind
Overarkitekt Elin Conradi
Professor Eilif Dahl
Førstekonservator Johannes A. Dons
Disponent Nils E. Ekjord
Professor Carl August Fleischer
Sivilingeniør Invald Godal
Konsulent Jon Godal
Konsulent Olav Hjeljord
Amanuensis Gunnar Holt
Universitetsstipendiat Alf Inge Jansen
Kaptein W. Wexahl Johansen
Sivilingeniør Ole Jacob Kobbe

Professor Leiv Kreyberg
Forskningsstipendiat Thor Larsen
Lektor Svein Lie
Førsteamanuensis Walter Lindberg
Bonde Petter Lindstad
Kontorsjef Arne Løchen
Banksjef Johan Melander
Informasjonssjef Finn Mihle
Cand. real. Magnar Norderhaug
Havforsker Karsten Palmork
Faktor Øivind Pedersen
Hotellkoordinator Ulf Prytz
Førstekonservator Arne Skjølvold
Avdelingssjef Terje Simensen
Friluft- og naturvernkonsulent Ola Skauge
Forsker Odd Skogvold
Sivilingeniør Svein Solhjell
Avdelingssjef Olav M. Skulberg
Advokat Reidar Soot
Lektor Knut Stokke
Professor Ragnhild Sundby
Advokat Ole Chr. Wærenskjold

Faste komiteer

(Oppnevnt for 3 år fra 1.1.1972. Funksjonstiden følger kalenderåret)

Finanskomiteen

Disponent Nils E. Ekjord
Bonde Petter Lindstad
Banksjef Johan Melander
Landsstyrets formann
Kontorsjefen

Program- og vedtektskomiteen

Stud.jur. Erik Schilbred
Cand. jur. Ragnar Vik
Advokat Ole Chr. Wærenskjold
Organisasjonssekretæren

Redaksjonskomiteen

Cand. real Magnar Norderhaug
Cand. jur. Ragnar Vik
Generalsekretæren
Redaktøren

Midlertidige utvalg

Femundutvalget

Gunnar Mork, Knut Rom, Olav Skulberg, Thore Svingen, Svein Tornås, Ragnar Vik.

Sjøens nasjonalparker

Per Svendsen, Johan F. Willgohs, Kristian F. Wikborg, Tor J. Samuelsen.

Energiutvalget

Hugo Parr, Paul Hofseth, Jon Riekeles.

Befolkningsutvalget

Ragnhild Sundby, Magnar Norderhaug, Bredo Berntsen, Tore Killingland.

Forbundets representasjon i andre organisasjoner, komiteer, råd m. v.

Aust-Agder Naturvern, Vest-Agder Naturvern og Rogaland Naturvern –
Njardarheimutvalget:

Reidar Fritzvold

Det kgl. Selskap for Norges Vel – *utvalget for natur- og miljø saker:*

Bjørn Bjørnsrud

Det Norske Skogselskap – *representantskapet:*

Thor Midteng

Miljøverndepartementet – *Flerbruksplan for Oslomarka, rådgivende utvalg:*

Jens Gram

Miljøverndepartementet – *Utvalg for motorisert ferdsel i utmark:*

Ragnhild Sundby

Norges Standardiseringsforbund – *Standardiseringskomiteen for skilt og merking for friluftslivet:*

Nils Borchgrevink (Varamann Reidar Fritzvold)

Norsk samband for De forente nasjoner.

Norsk Skogbruksmuseum – *representantskapet:*

Magne Midttun (Varamann Thor Midteng)

Norske 4H-Studieforbund:

Per Valset

Oljevernrådet:

Magne Midttun

Oslo Kommune – *Rådet for tilsyn med byens utseende (destruksjon av biler):*
Roar Sæther

Polarrådet:

Magnar Norderhaug (Varamann Ragnar Frislid)

Forbrukerrådet – *landsmøtet:*

Oddlaug Brunvoll (Varamann Bredo Berntsen)

World Wildlife Fund i Norge – *representantskapet:*

Hans J. Engan

Hold skjærgården ren – *rådet:*

Tore Killingland

Landsstyrets sammensetning

etter representantskapsmøtet 25.–26. mai 1973

(Tallene i parentes angir det år vedkommende er på valg)

Ragnhild Sundby, Ås, formann (1975)

Magnar Norderhaug, Tønsberg, viseformann (1975)

Varamann Kaare Kopreitan, Sunndalsøra (1975)

O. M. Jørgensen, Oslo (1975)

Varamann Hans Kr. Eriksen, Stonglandseidet (1975)

Øystein Dalland, Bø i Telemark (1974)

Varamann Bredo Berntsen, Oslo (1974)

Inger-Lise Skarstein, Bergen (1976)

Varamann Asbjørn Simonsen, Stavanger (1976)

Oddlaug Brunvoll, Bodø (1974)

Varamann Sigvall Rørtveit, Skien (1974)

Hans J. Engan, Tynset (1976)

Varamann Ivar Moen (1976)

Roy Carlsen, Kirkenes

Varamann Thorleif Hagensen, Målselv

Tore Killingland, Oslo

Varamann Knut Are Tvedt, Oslo

Styreutvalg

Ragnhild Sundby, Magnar Norderhaug, Hans J. Engan.

Valgkomite

Odd Lohne, Anders Kvam, Ragnar Vik

Revisor

Statsautorisert revisor Henning Zieseler, Oslo

Sekretariatet

pr. 31.12.1973

Generalsekretær Magne Midttun
Kontorsjef Roar Sæther
Konsulent Thor Midteng
Organisasjonssekretær Per Valset
Marit Skedsmo
Liv Mile

Redaksjon – salgsvirksomhet

Redaktør Ragnar Frislid
Inger Lise Hunnestad

VINNING OG

UTGIFTER:

Lønninger, ansatte	kr. 433 290,20	
Lønninger, ekstrahjelp	» 14 410,80	
Sosiale utgifter	» 79 127,93	kr. 526 828,93
<hr/>		
Konsulentonorarer		» 9 293,00
Husleie, varme, lys, forsikringer		» 23 653,08
Kontorutstyr	kr. 9 701,00	
Kontorrekvisita	» 19 177,52	
Porto	» 24 257,75	
Telefoner	» 10 173,32	» 63 309,59
<hr/>		
Kontingenter til andre organisasjoner		» 1 056,40
Opplysningsvirksomhet og verving	kr. 66 783,23	
Tidsskriftet «Norsk Natur»	» 151 082,49	» 217 865,72
<hr/>		
Medlemskartotek, ajourhold og kont. inkasso		» 44 492,91
Reiser/befaringer og møter/konferanser	kr. 21 249,10	
Representantskaps- og landsstyremøter	» 20 382,72	» 41 631,82
<hr/>		
Avsatte Livsmarige medlemmers fond		» 7 000,00
Diverse andre utgifter		» 1 762,56
Overskudd (Avskrivning på underbalanse)		» 45 695,72
		<hr/>
		kr. 982 589,73

STATUS PR.

PASSIVA:		
Forskuddsbetalte kontingenter	kr. 14 280,00	
Diverse kreditorer (inkl. kont.andeler)	» 273 847,40	kr. 288 127,40
<hr/>		
Jubileumsgave fra Norske Liv	kr. 100 000,00	
Disponert til miljøvern 1969-73	» 65 308,78	» 34 691,22
<hr/>		
Aksjon Hardangervidda 1971-73	kr. 164 071,18	
Disponert til annonser 1971-73	» 161 436,96	» 2 634,22
<hr/>		
Overført fra Naturvernåret 1970	kr. 107 244,81	
Disponert til informasjon 1972-73	» 84 314,00	» 22 930,81
<hr/>		
Jubileumsgave fra Norsk Varekrigsfors.fond	kr. 50 000,00	
Disponert til belysning naturvern/økonomi	» 14 920,75	» 35 079,25
<hr/>		
Overført fra Femundaksjonen	kr. 13 830,32	
Disponert til planforslag Femunden	» 658,00	» 13 172,32
<hr/>		
Statstilskott øremerket Folkehøgskole	kr. 25 000,00	
Disponert til utredning	» 3 817,50	» 21 182,50
<hr/>		
Fonds:		
Albert Grøvs fond	kr. 27 875,00	
Maren Stamsø Knutsens gave	» 10 000,00	
Livsvarige medlemmers fond	41 400,00	
Avsatt for nye medlemmer	7 000,00	» 48 400,00
		» 86 275,00
		<hr/>
		kr. 504 092,72

Revidert.
Beretning avgitt 5/3-1974.
Henning Ziesler,
statsaut. revisor.

Magne Midttun,
generalsekretær

31. desember 1973
Oslo,
23. februar 1974

NORGES NATURVERNFORBUND
Ragnhild Sundby,
formann

TAPSKONTO 1/1-31/12 1973

INNTEKTER:

Kontingenter, tidligere års	kr. 6 400,00	
Kontingenter, personlige	» 536 490,00	
Kontingenter, familiemedlemmer	» 3 970,00	
Kontingenter, gavemedlemmer	» 1 230,00	
Kontingenter, kollektive	» 59 450,00	
Kontingenter, livsvarige	» 7 000,00	
	<hr/>	
	kr. 614 540,00	
Avgis til kretsforeningene	» 185 982,00	kr. 428 558,00
	<hr/>	
Bidrag fra staten	kr. 250 000,00	
Bidrag fra viltfondet til «Norsk Natur»	» 10 000,00	
Bidrag fra kommuner	» 31 000,00	
Bidrag fra Viriks legat	» 80 000,00	
Bidrag fra andre	» 40 735,00	» 411 735,00
	<hr/>	
Annonse i «Norsk Natur»	» 400,00	
Abonnenter på «Norsk Natur»	» 12 695,00	
Renter og utbytte av fonds	» 4 721,48	
Salg av kalendere, plakater, publikasjoner etc.	» 123 820,50	
Diverse andre inntekter	» 659,75	
	<hr/>	
	kr. 982 589,73	

31/12 1973

AKTIVA:

Kassa	kr. 509,63	
Postgiro 9460	» 51 813,07	
Postgiro 1503101	» 21 677,79	
Christiania Bank og Kreditkasse	» 97 990,82	kr. 171 991,31
	<hr/>	
Diverse debitorer	» 6 617,80	
	<hr/>	
<i>Fondsmidler:</i>		
til forvaltning	kr. 31 505,00	
bankinnskudd	» 37 400,00	
lånekontrakt	» 2 000,00	
obligasjon	» 1 000,00	
aksjer	» 14 370,00	» 86 275,00
	<hr/>	
Underbalanse pr. 1/1-1973	kr. 284 904,33	
Avskrevet pr. 31/12-1973	» 45 695,72	» 239 208,61

kr. 504 092,72

Bredo Berntsen, Oddlaug Brunvoll, Roy Carlsen,
Hans J. Engan, O. M. Jørgensen, Tore Killingland,
Magnar Norderhaug, Inger Lise Skarstein,
styremedlemmer.

Roar Sæther,
kontorsjef